

บทที่ 3

สรุปหลักเกณฑ์ในการสอนวิชาภูมิศาสตร์

ตามเหตุผล 4 ข้อแรก คือ

1. ต้องรู้จักสร้างแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สอน
2. แรงจูงใจและหลักปรัชญาที่ควรทราบเกี่ยวกับตัวท่านและบุคคลอื่น
3. ใช้วิธีสังเคราะห์
4. ให้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับภูมิภาคนั้น ๆ

คำกล่าวของ O.P Varma ในการสอนวิชาภูมิศาสตร์มีดังนี้

1. ใช้วิธีการสังเกต สอนโดยใช้วิธีดูและปฏิบัติ
2. ศึกษาออกสถานที่พานักเรียนไปภูมิประเทศจริง
3. วิธีปฏิบัติทดลอง น.ร.มีส่วนร่วมในการกระทำ
4. สอนแบบโครงการ การแก้ปัญหาโดยวิธีทางธรรมชาติ
5. ใช้วิธีภูมิภาคเป็นการแบ่งโลกออกเป็นส่วนต่าง ๆ

ศาสตราจารย์สวาท เสนาณรงค์ กล่าวหลักในการสอนภูมิศาสตร์ไว้ 4 ข้อ

1. สอนอะไร ? วิชาภูมิศาสตร์คืออะไร ความคิดรวบยอดของวิชาภูมิศาสตร์

เนื้อหาสำคัญหลักสูตรประมวลการสอน คู่มือครู ฯลฯ

2. สอนเพื่ออะไร? วัตถุประสงค์และคุณค่าของวิชาภูมิศาสตร์ ความหมายทั่วไปและ

ความเฉพาะ

3. สอนอย่างไร? จิตวิทยาของการสอนวิชาภูมิศาสตร์วิธีสอนสำคัญของภูมิศาสตร์ อุปกรณ์

ที่ใช่ให้เหมาะสมกับเนื้อหา และความมุ่งหมาย

4. สอนแล้วได้ผลอย่างไร? จะต้องมีการประเมินผลและวัดผลในการสอน

ปรัชญาการศึกษาที่สำคัญ มี 2 แบบ

1. Common - sence philosophy คือ ปรัชญาที่สามัญสำนึก
2. Systematic philosophy คือ ปรัชญาที่นักปราชญ์ตั้งขึ้น

หลักปรัชญาที่สำคัญ

- อุกมคตินิยม หรือ จิตนิยม การสอนยึดความจริงเป็นหลัก เป็นความคิดของเพลโต
- ประจักษ์นิยม ความคิด อริสโตเติล ยึดธรรมชาติเป็นหลักในการสอน
- ปฏิบัติการนิยมความคิด John Dewey, William James และ Charles S. Peirce ยึดเรื่องประสบการณ์เป็นหลัก

นอกจากนี้ยังมี อคตินิยม การปฏิรูปนิยม การอนุรักษนิยม สารนิยม ปรัชญาที่นำมาสอน
 วิชาภูมิศาสตร์ได้เหมาะสมคือ Pragmatism หรือ Experimentalism

หลักการทางจิตวิทยา

- ก. ขั้นตอนพัฒนาการของเด็ก คือ วัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่
- ข. จิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ เช่น ทฤษฎีพฤติกรรม และทฤษฎีสถานะ
- ค. หลักการทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการเรียนการสอน

1. วุฒิภาวะ (Maturation) การสอนครูต้องคำนึงถึงความเจริญเติบโตของร่างกายและสมองของเด็กและทำการสอนให้เหมาะสม
2. ความพร้อม (Readiness) การสอนให้ได้ผลต้องคำนึงถึงความพร้อมของเด็ก
3. ผลลัพธ์ (Effect) การสอนให้ได้ผลต้องดูผลการตอบสนองของเด็ก
4. การฝึกหัดเกี่ยวกับทักษะ ต้องมีการทำซ้ำให้เกิดความชำนาญ
5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กจะเรียนบทเรียนไม่พร้อมกัน

6. การสนใจเป็นส่วนหนึ่งที่จะให้บทเรียนมีความหมายและกระตุ้นยั่วยู่ให้เด็กเรียน
7. ความต้องการพื้นฐานทางจิตวิทยา คือ ความรัก ความปลอดภัย ความสำเร็จ และการยกย่องเด็กให้รู้จักแก้ปัญหา
8. กิจกรรมและประสบการณ์ ครูต้องช่วยให้เด็กพบว่าต้องการอะไร
9. ความหมายและการ เข้าใจความหมาย
10. การ เรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์สัมผัสหลายด้าน
11. ผลปรากฏชัดขึ้นและมากกว่าจำนวนเกม
12. การ เรียนแบบรวมแยกรวม

หลักการวางจุดมุ่งหมายของวิชาภูมิศาสตร์

1. เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Domain)
2. เกี่ยวกับความรู้สึก อารมณ์ สติปัญญา และเจตคติ (Affective Domain)
3. เกี่ยวกับความชำนาญในก้านต่าง ๆ (Psychomotor Domain)

วิธีการสอน

1. สอนจากสิ่งอยู่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัว
2. เอาบทเรียนที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนมาสอนก่อน
3. รู้จักเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับวัยวุฒิของนักเรียน
4. จะสอนอย่างไรให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ รู้จักหาเหตุผลมากกว่าความเข้าใจ
5. สอนให้ น.ร. มีโอกาสฝึกทักษะต่าง ๆ
6. ฝึกให้นักเรียนใช้ความจำ จินตนาการ การตัดสินใจ การวิเคราะห์
7. ควรจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับ เรื่องที่สอน
8. นำเหตุการณ์ปัจจุบันมาประกอบการสอน

ลักษณะข้อสอบที่ดี

1. ต้องวัดสิ่งที่เขาต้องการวัด
2. ต้องเที่ยงแท้ เชื่อถือได้
3. ต้องชัดเจน ทั้งคำถาม คำสั่ง
4. ต้องไม่เข้ากับตัวเอง
5. ต้องยาวพอที่จะใช้วัดได้
6. ต้องใช้เป็นเครื่องตัดสินใจ

คุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดี

1. เที่ยงตรง	6. ประหยัด
2. ยุติธรรม	7. ประสิทธิภาพ
3. งามลึก	8. ยากพอเหมาะ
4. ยั่วเย้า	9. มีอำนาจจำแนก
5. จำเพาะเจาะจง	10. เชื่อมั่น

ข้อสอบควรถามในคำค้น ความรู้ ความจำ ด้านความเข้าใจ การนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า

วิธีการวัดผลวิชาภูมิศาสตร์

- การสังเกต (Observation)
- การสัมภาษณ์ (Interview)
- การสอบถาม (Questionnaires)
- การอภิปราย (Discussion)
- วิธีทางสังคมมิติ (Sociogram)

- การใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)
- การบันทึกพฤติกรรมของเด็ก (Anecdotal Record)

สรุปการปฏิบัติการวัดผลวิชาภูมิศาสตร์

1. การวัดผลและการประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน
 2. การวัดผลช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นความก้าวหน้าของตนเองดีกว่าเปรียบเทียบกับคนอื่น
 3. การวัดผลที่ค้ำองให้ผู้สอนวัดเอง
 4. การวัดผลเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของการเรียนการสอน
-